

УДК 811.161.3:81'373.46

UDC 811.161.3:81'373.46

**ПРАЕКТЫЎНАЯ
ТЭРМІНАГРАФІЯ ЯК КІРУНАК
ЛІНГВІСТЫЧНЫХ ДАСЛЕДАВАННЯЎ****PROJECTIVE
TERMINOGRAPHY AS AN AREA
OF LINGUISTIC RESEARCH****Д. В. Дзятко,***кандыдат філалагічных навук, дацэнт,
загадчык кафедры мовазнаўства
і лінгвадыдактыкі Беларускага дзяржаўнага
педагагічнага ўніверсітэта імя Максіма Танка***D. Dzyatko,***PhD in Philology, Associate Professor,
Head of the Department of Linguistics
and Linguodidactics, Belarusian State
Pedagogical University named after Maxim Tank*

Паступіў у рэдакцыю 14.11.22.

Received on 14.11.22.

У артыкуле аналізуюцца факты праектыўнай тэрмінаграфіі, на падставе якіх абгрунтоўваецца выснова, што гэты кірунак даследавання адасобіўся ад праектыўнай лексікаграфіі і аформіўся ў якасці самастойнага напрамку. У значнай ступені гэта абумоўлена спецыфікай самой тэрмінаграфіі, якая з'яўляецца міждысцыплінарнай лінгвістычнай навукай, што інтэгруе дасягненні лексікаграфіі, тэрміназнаўства, пэўнай прадметнай галіны і ў фокусе кожнай з гэтых навук выяўляе сваю спецыфіку ў метадалагічным, тэрміназнаўчым і зместава-паняцыйным аспектах. Метады даследавання: апісальны метад сінхранічнага аналізу з элементамі дыяхраніі, метадыка супастаўляльнага аналізу структуры слоўнікаў, элементы структурнага аналізу.

Ключавыя словы: беларуская мова; тэрміналогія; тэрмінасістэма; тэрмінаграфія; слоўнік; структура слоўніка; слоўнікавы артыкул.

The article analyzes the facts of projective terminography, which allow drawing the conclusion that this area of research has separated from projective lexicography and formed into an independent area. In a significant degree this is conditioned by the specificity of terminography itself which is an interdisciplinary linguistic science integrating the achievements of lexicography, term studies and content-notion aspects. The methods of research are the following: descriptive method of synchronic analysis with diachronic elements, methods of contrastive analysis of dictionary structure, elements of structural analysis.

Keywords: the Belarusian language; terminology; term system; terminography; dictionary; dictionary structure; dictionary article.

Праектыўная тэрмінаграфія аб'ядноўвае тэарэтычныя даследаванні, у якіх абгрунтоўваюцца канцэпцыі стварэння канкрэтных тэрмінаграфічных работ.

Колькасць такіх даследаванняў дастаткова істотная, паколькі многія аўтары лічаць сваім абавязкам праводзіць своеасаблівую «прэзентацыю» ў навуковым друку падрыхтаваных да выдання слоўнікаў, а таксама работ, якія знаходзяцца ў распрацоўцы [1; 22; 29].

Лінгвістамі і спецыялістамі іншых галін створаны праекты тэрміналагічных слоўнікаў па розных галінах навукі, тэхнікі, культуры: па правазнаўстве [13], камп'ютарнай лінгвістыцы [6], лясной справе і ландшафтнай архітэктуры [16], прыродазнаўстве [2], педагогіцы (і сумежных галінах) [15], эканоміцы [17], філасофіі [10] і інш.

Асобныя работы не асацыіраваны з пэўнай галіной і з'яўляюцца цікавым вопытам тэарэтычна-прыкладной інтэрпрэтацыі тэрміналагічных адзінак.

Гэтыя і іншыя даследаванні істотныя ў тым ліку і з пункту гледжання іх праекцыі на лінгвістычную тэрмінаграфію.

Савецкі вучоны *А. Н. Гавінскі* [3] аналізуе найбольш істотныя лексікаграфічныя характарыстыкі англамоўнай навукова-тэхнічнай тэрміналогіі (працэнтныя суадносіны аднаэлементных і розных катэгорый шматэлементных тэрмінаў, памер сінанімічных радоў і тэрміналагічных сло-

вазлучэнняў, залежнасць паміж шматкампанентнасцю тэрміналагічных словазлучэнняў і працягласцю сінанімічнага рада, з аднаго боку, і шматкампанентнасцю і монасеміяй – з другога) і абгрунтоўвае аптымальную, на яго думку, структуру двухмоўнага галіновага слоўніка як аднаго са сродкаў упарадкавання навукова-тэхнічнай тэрміналогіі.

Інвентарызацыя, удакладненне і папаўненне тэрміналагічнага апарата, неабходнага для праектавання перакладчыцкіх слоўнікаў спецыяльнай лексікі, уваходзіць у сферу навуковых інтарэсаў *И. Кудашева* [11]. Даследчыкам выяўляюцца і класіфікуюцца фактары, якія ўплываюць на выбар характарыстык перакладчыцкага слоўніка спецыяльнай лексікі і на працэс яго стварэння, выпрацоўваюцца агульныя рэкамендацыі па праектаванні і складанні такіх слоўнікаў. Аналіз паняцця *слоўнік* дазваляе даследчыку акрэсліць кола асноўных параметраў слоўніка (адрасат, прызначэнне, сувязь з іншымі творами, носьбіт інфармацыі, склад левай і правай частак слоўніка, склад і размяшчэнне дадатковых частак, сродкі кампрэсіі інфармацыі, арганізацыя слоўніка і забеспячэнне доступу да інфармацыі).

Паводле *И. Кудашева*, слоўнік павінен прапаноўваць перакладчыку гатовыя адпаведнікі нават у выпадку адсутнасці натуральных эквівалентаў у мове перакладу, а не проста даваць тлумачэнне або канстатаваць факт безэквівалентнасці [11,

с. 146–147]. На думку *В. Г. Кульпиной* і *В. А. Татарінова*, «работа змяшчае вялікі навуказнаўчы зарад і выходзіць за межы ўласна лексікаграфіі. Зрэшты, гэта і сама лексікаграфія даўно выйшла за межы адведзенага ёй калісьці месца чыста прыкладнога інструмента асваення свету, ахопліваючы ўсё новыя прасторы, куды пранікае чалавечая інтэлектуальная думка, і работа І. С. Кудашава сваім навуказнаўчым, гнэсэалагічным падыходам адлюстроўвае гэтую ісціну» [12, с. 29].

Украінскі даследчык *В. В. Дубічынський* [5] прадстаўляе новы тып слоўніка, які ў сістэмным выглядзе апісвае семантыку тэрміналагічных паралелей украінскай і нямецкай моў. Вызначаны і праілюстраваны тры тыпы тэрміналагічных паралелей (поўныя, няпоўныя, памылковыя) і прапанавана новае, нетрадыцыйнае вызначэнне т. зв. «міжмоўных тэрміналагічных амонімаў» і «міжмоўных тэрміналагічных паронімаў».

Важнае месца ў даследаваннях па праектыўнай тэрмінаграфіі займае вызначэнне макра- і мікраструктуры будучых слоўнікаў. З улікам таго, што пераважная большасць слоўнікаў-праектаў ствараецца не для спецыялістаў у галіне мовазнаўства, іх структура разгортваецца па дастаткова традыцыйнай схеме. Некалькі больш арыгінальнай падаецца распрацоўка *П. Михайловскаго* [17, с. 68–69], які прапануе ўключыць у склад слоўніка наступныя кампаненты: слоўнікавую частку; алфавітныя індэксы тэрміналагічных адзінак з нумарамі на ўсіх мовах; спецыфічныя дадаткі (напрыклад, спіс найменняў грашовых адзінак розных дзяржаў); спіс найбольш выкарыстаных абрэвіятур.

Асноўнымі кампанентамі мікраструктуры, на думку вучонага, з'яўляюцца: загалоўны тэрмін, вылучаны шрыфтам; кароткая граматычная характарыстыка загалоўнага тэрміна; яго прэдыкацыйная дэфініцыя; тэрміналагічная спалучальнасць; словаўтваральнае гняздо.

З мэтай абагульнення славянскага тэрмінаграфічнага вопыту канца XX – пачатку XXI ст. *В. Л. Іващенко* [8, с. 22] прапануе ўкласці «Зводны паказальнік славянскай тэрмінаграфіі», які можа стаць асновай для стварэння славянскай тэрмінаграфічнай базы даных.

Карысным падаецца вопыт распрацоўкі і функцыянавання: 1) інфармацыйна-пошукавай сістэмы *iSybislaw* – бібліяграфічнай базы даных са славянскага мовазнаўства; 2) аб'яднанай бібліяграфічнай анлайн-сістэмы і паслуг *COBISS* – віртуальнай бібліятэкі як адзінай даведачнай платформы, што інтэгруе Нацыянальныя бібліятэчна-інфармацыйныя сістэмы Славеніі, Сербіі, Македоніі, Босніі і Герцагавіны, Чарнагорыі, Балгарыі; 3) бібліяграфічнай базы даных «Мовазнаўчая беларусістыка», створанай Цэнтральнай навуковай бібліятэкай НАН Беларусі; 4) корпуса славянскіх бібліятэчных тэкстаў і слоўнікавага партала *Termapia*, якія распрацаваны намаганнямі Бібліятэчнай тэрміналагічнай камісіі на чале з *І. Канич* і інш.

У кантэксце нашага даследавання асаблівую цікавасць уяўляюць работы, прысвечаныя праектам стварэння слоўнікаў лінгвістычных тэрмінаў.

У сярэдзіне 1960-х гг. *В. А. Ицкович* [7, с. 44] паставіў пытанне пра нармалізацыю і ўпарадкаванне рускай лінгвістычнай тэрміналогіі ў адпаведных слоўніках. Даследчык аналізуе складнікі слоўнікаў (рэестр, загалоўнае слова, цытаты, тлумачэнні, бібліяграфію і інш.) і дае адпаведныя рэкамендацыі для стварэння патрэбнага тыпу слоўніка лінгвістычнай тэрміналогіі: на яго думку, слоўнікавы артыкул павінен складацца з наступных элементаў: загалоўнае слова; указанне на іншамоўную крыніцу (калі загалоўнае слова – калька або запазычанне); сінанімічныя тэрміны; год з'яўлення тэрміна, указанне, кім уведзены; тлумачэнне або вытлумачэнне тэрміна; ілюстрацыі, прыклады; суадносныя тэрміны; бібліяграфія.

Вопыт стварэння слоўніка-хрэстаматыі рускай лінгвістычнай тэрміналогіі першай паловы XIX ст. прэзентуецца *А. И. Моисеевым* [18]. Паводле ідэі аўтара, тэрміны ў слоўніку не тлумачацца, а ілюструюцца тэкстамі іх рэальнага выкарыстання:

АНАЛИТИКА – Б (Яновский, 1803).

«...Грамматика разделяется на четыре части: I. Этимологию (словопроизведение), или аналитику... II. Синтаксис...» (Б 582).

Адзінкі размяркоўваюцца ў алфавітным парадку, комплексныя найменні – паводле алфавіта першага слова, а пры супадзенні першых двух слоў у двух і больш тэрмінах – па алфавіце другога слова. Пасля загалоўка слоўнікавага артыкула прыводзяцца крыніцы (у скарачэнні, напрыклад, «Б» – Белинский). Аднаслоўныя тэрміны і дамінанты (назоўнікі ў назоўным склоне) састаўных тэрмінаў, калі яны не супадаюць з папярэднім аднаслоўным тэрмінам, у загалоўнай частцы слоўнікавых артыкулаў пасля пераліку крыніц суправаджаюцца ўказаннем на першую лексікаграфічную фіксацыю слова (слоўнікі першай фіксацыі абазначаюцца таксама скарачана). Тэрміны, якія фіксуюцца сучаснымі тэрміналагічнымі слоўнікамі, забяспечваюцца спасылкамі на гэтыя слоўнікі (напрыклад, слоўнік *О. С. Ахмановой*, а іншыя ўказваюцца толькі тады, калі ў гэтым слоўніку тэрмін не зафіксаваны).

Існуючыя тлумачальныя і двух- / шматмоўныя тэрміналагічныя слоўнікі гістарычнай тэматыкі, якія ўключаюць тэрміны рускай, англійскай, французскай і нямецкай моў, даследуюцца *Е. Л. Хохловой* [26]. Гэтыя спецыяльныя найменні могуць стаць крыніцай для адбору тэрмінаў, рэlevantных для ўключэння ў шматмоўны слоўнік гістарычных тэрмінаў агульнаадукацыйнага тыпу.

Важнымі для тэрмінаграфіі з'яўляюцца тры групы крытэрыяў, у адпаведнасці з якімі аўтар аналізуе розныя слоўнікі тэрмінаў:

- 1) агульныя характарыстыкі слоўніка: колькасць слоўнікавых артыкулаў; прадстаўленне ў слоўніку мовы; уваходная (стрыжнёвая) мова; уступная частка (абгрунтаванне слоўніка,

параметры аўтарскай устаноўкі, прызначэнне слоўніка, кола карыстальнікаў); ахоп тэрміналогіі (храналагічныя рамкі апісанага перыяду, тэматычны ахоп);

- 2) маक्रакампазіцыйныя параметры слоўніка (выбар прынцыпаў прадстаўлення лексікі, вызначэнне галоўных частак слоўніка): прынцыпы прадстаўлення і размяшчэння тэрміналексікі (фармальны – змешаная алфавітная і алфавітна-гнездавая сістэма; тэматычны – тэзаўрус); наяўнасць дадаткаў (зваротных індэксаў, паказальнікаў); адзінкі апісання;
- 3) мікракампазіцыйныя характарыстыкі (структура слоўнікавага артыкула): іншамоўныя эквіваленты; фармальная інфармацыя пра тэрмін (наяўнасць пры загатоўным слове граматычных памет і г. д.); этымалагічныя (мова ўзнікнення тэрміна, час з’яўлення тэрміна ў мове, этапы развіцця); атрыбуцыйныя паметы (прыналежнасць да тэматычнай вобласці, стылявая прыналежнасць, арэал распаўсюджвання); спосабы тлумачэння (розныя віды дэфініцый, каментарый, энцыклапедычнае апісанне); ілюстрацыйны матэрыял (наяўнасць картаў, схем, малюнкаў і г. д. – як дадатковы сродак семантызацыі тэрміна); прадстаўленне лексічнага акружэння (родавыя, відавныя, эквівалентныя тэрміны, амонімы, антонімы, вытворныя тэрміны); экзэмпліфікацыя (кантэкставае ўжыванне тэрміна); структура слоўнікавага артыкула; прыклад слоўнікавага артыкула.

Калектыў украінскіх даследчыкаў [24] аналізуе сучасны стан лінгватэрмінаграфіі на матэрыяле некалькіх дзясяткаў рускіх, украінскіх, заходнееўрапейскіх і амерыканскіх слоўнікаў (у тым ліку і «Русско-белорусский словарь лингвистических терминов»; 1988). Аўтары прыходзяць да высновы пра неабходнасць стварэння новага слоўніка-даведніка лінгвістычных тэрмінаў на базе ўкраінскай мовы (з прывядзеннем эквівалентаў з рускай, англійскай, французскай, нямецкай і іспанскай моў). Паводле свайго характару слоўнік-даведнік не з’яўляецца чыста двух- / шматмоўным, як «Русско-белорусский словарь лингвистических терминов», але значна адыходзіць ад тлумачальных, энцыклапедычных слоўнікаў або тэзаўрусаў па аб’ёме тлумачэння тэрмінаў. У структуры слоўнікавага артыкула прапануецца вылучаць: 1) зону ўваходу (пачатковай формы), дзе фіксуецца ўкраінскі тэрмін і яго дэрывацыйны рад (словаўтваральныя, арфаграфічныя варыянты і сінонімы падаюцца ў дужках пасля тэрміна; пры наяўнасці дублетаў перавага аддаецца тым, што маюць найбольш ужывальную сферу выкарыстання, а таксама словаўтваральны патэнцыял); 2) моўную зону (націск, часціна мовы); 3) зону характарыстыкі моўнай сферы, напрамку або школы (граматыка, лексіка, фанетыка, генератыўная граматыка, тэорыя тэксту, кагнітыўная лінгвістыка, стылістыка і інш.); 4) зону тлумачэння, якая змяшчае кароткую дэфініцыю асноўнага слова з магчымым указаннем

на час з’яўлення тэрміна (калі семантыка вытворнага тэрміна вынікае з семантыкі ўтваральнай асновы, то такі тэрмін не тлумачыцца); 5) зону адпаведнікаў у рускай, англійскай, нямецкай, французскай і іспанскай мовах. Да неабавязковых, факультатыўных зон адносяцца: 6) зона спалучальнасці з прыкладамі спалучальнасці ў складзе іншых тэрмінаў; 7) зона экзэмпліфікацыі (ілюстрацыйны матэрыял падаецца, калі ёсць патрэба выявіць ужыванне тэрміна для спрашчэння разумення); 8) зона спасылкаў, у тым ліку перакрываваемых, асабліва калі гаворка ідзе пра рода-відавныя адносіны паняццяў, а таксама пры кантрастных тэрмінах.

Найбольш важным фактарам для стварэння слоўніка лінгвістычных тэрмінаў новага тыпу, у адпаведнасці з поглядамі даследчыкаў [25, с. 4], з’яўляецца вырашэнне чатырох пытанняў: 1) рээстра і катэгорый рээстравых слоў-тэрмінаў; 2) аптымальнай колькасці рээстравых слоў-тэрмінаў; 3) структуры і зместу слоўнікавага артыкула; 4) неабходнага ўзроўню «энцыклапедычнасці» слоўніка лінгвістычных тэрмінаў.

У рабоце «Теоретичні засады укладання навчальнага слоўніка-мінімуму лінгвістычнай тэрміналогіі» А. Ю. Полуектова [19, с. 77] фармулюе асноўныя патрабаванні да вучэбных тэрмінаграфічных выданняў: 1) рээстр слоўніка павінен уключаць невялікую колькасць слоў; аснова рээстра – лексічны мінімум, які адпавядае праграме этапу навучання і адабраны на падставе аналізу частотнасці ўжывання тэрмінаў; 2) слоўнік павінен утрымліваць рэкамендацыі аб паслядоўнасці вывучэння тэрмінаў у агульнай тэрмінасістэме; мэтазгодна або ствараць серыю градуяваных вучэбных слоўнікаў, або ўкладаць адзін слоўнік, які ахоплівае ўвесь курс навучання; 3) слоўнікавы артыкул павінен быць кароткім, добра структураваным і ўтрымліваць не толькі пераклад слова, але і ілюстраваць яго ўжыванне ў пэўным лексічным і тэрміналагічным асяроддзі; 4) тлумачэнне слова і прыклады-словазлучэнні могуць уключаць толькі рээстравыя словы, каб пазбегнуць некантраляванага пашырэння рээстра; 5) мэтазгодным можа быць размяшчэнне ў слоўніку візуальных дадаткаў, граматычных і метадычных каментарыяў; 6) у электронных слоўніках праграмае забеспячэнне павінна быць простым і даступным.

Праект слоўніка ўсходнеславянскай анаматэчнай тэрміналогіі распрацаваны беларускім лінгвістам С. У. Шахоўскай. Рээстравая адзінка ў слоўнікавым артыкуле дубліруецца на беларускай, рускай, украінскай мовах. Яе апісанне адбываецца ў такім жа парадку, аднак у зоне ілюстрацый падаецца нацыянальна актуальная інфармацыя (узоры слоўнікавых артыкулаў прадстаўлены С. У. Шахоўскай і публікуюцца з яе згоды):

АЙКОНІМ – ОЙКОНІМ – ОЙКОНІМ

БЕЛ: від тапоніма (гл.), уласнае імя якога-небудзь пасялення (горада, пасёлка, вёскі, хутара). Пр.: Лысагоры (вёска), Нясвіж (горад).

РУС: вид топонима (см.), собственное название какого-нибудь поселения (города, поселка, деревни, хутора). Пр.: Боровичи (город), Опеченский Посад (посёлок).

УКР: вид топоніма (див.), власна назва будь-якого поселення (міста, селища, села, хутора). Пр.: Варварівка (село), Київ (місто).

АРО́НИМ – ОРО́НИМ – ОРО́НИМ

БЕЛ: від тапоніма (гл.), уласная назва якога-небудзь аб'екта рэльефу зямной паверхні (гара, узгорак, даліна, котлан і інш.). Пр.: Азяраўкі (роў), Кабыльніцы (гара).

РУС: вид топонима (см.), собственное название какого-нибудь объекта рельефа земной поверхности (гора, возвышенность, долина, котлан и пр.) Пр.: Мамаев Курган (возвышенность), Святой Нос (мыс).

УКР: вид топоніма (див.), власна назва будь-якого аб'екта рэльефу зямной паверхні (гора, височина, долина, котлан). Пр.: Звиста (гора), Савуків курган.

Методыку ўкладання вучэбнага слоўніка-гласарыя лінгвадыдактычных тэрмінаў (на матэрыяле рускай і англійскай моў) распрацоўвае А. С. Савіц [21]. На думку даследчыка, такі слоўнік павінен адлюстраваць канцэптuallyна-паняццыйныя адрозненні ў англійскай і рускай лінгвадыдактычнай тэрміналогіі, а яго мікраструктура можа фарміравацца наступнымі кампанентамі: азначэнні на англійскай і рускай мовах; міжмоўная адпаведнасць; апісанне тэрміна на аснове парадыгматычных (тэзаўрусных) адносін; прыклады функцыянавання тэрмінаў у аўтэнтчных кантэкстах; міжкультурны, навукова-гістарычны каментарый (гласарый). Тэрміналагічны слоўнік павінен мець дакладную прагматычную ўстаноўку, прадугледжваць кагнітыўныя і міжкультурныя падставы і характарызавацца ўніверсальнасцю ў плане зместу (уклучаць рознахарактарную інфармацыю).

Беларускім даследчыкам В. К. Щербіным [28] абгрунтаўваецца мэтазгоднасць стварэння зводнага слоўніка ўсходнеславянскай лінгвістычнай тэрміналогіі з аб'ёмам рээстра 15–20 тыс. тэрмінаў, да якіх павінны падавацца эквіваленты на рускай, украінскай і беларускай мовах. На думку аўтара, укладанне такога слоўніка дазволіла б «перавесці вывучэнне метамоў рускага, беларускага і ўкраінскага мовазнаўства на якасна больш высокі ўзровень» [28, с. 56–57]. У якасці аргументаў на карысць патэнцыйнай выканальнасці міжнароднага праекта сведчыць шэраг ужо зробленых крокаў у гэтым напрамку: укладанне «Словаря грамматических терминов» Н. П. Никулиной і Л. И. Степанок [23], «Slovníka slovenské lingvistické terminologie» [30], вопыт стварэння сумесных (руска-беларуска-ўкраінскіх) тэрміналагічных слоўнікаў пры падрыхтоўцы зводнай работы «Восточнославянский фольклор» (1993), наяўнасць якаснай факталагічнай базы ў выглядзе рээстравага, дэфініцыйнага, ілюстрацыйнага

і інш. матэрыялу слоўнікаў О. С. Ахмановой, М. Г. Булахова, А. П. Загнітко.

Праект гнездавога слоўніка рускай лінгвістычнай тэрміналогіі грэка-лацінскага паходжання распрацаваны Н. И. Данилиной [4]. Ён складаецца з асноўнай часткі (каранёвага і словаўтваральнага раздзелаў) і даведчнага апарату (паказальніка вяршынь словаўтваральных гнёздаў, этымонаў каранёвых гнёздаў і зводнага паказальніка невытворных тэрмінаў, які змяшчае адсылкі да адпаведных раздзелаў асноўнай часткі). Базу для выкарыстання слоўніка ў якасці матэрыялу для далейшых даследаванняў утварае размежаванне каранёвых і словаўтваральных гнёздаў, паколькі «менавіта каранёвыя гнёзды, заснаваныя на інтэрнацыянальным марфемным фондзе, практычна не вывучаны (ні ў структурным, ні ў кагнітыўным аспектах)», а «нагляднае прадстаўленне словаўтваральных гнёздаў (як асобных, так і тых, якія ўваходзяць у склад каранёвых), з аднаго боку, спрашчае іх комплекснае даследаванне традыцыйнымі метадамі, з другога – дазваляе ўбачыць лакуны, запаўненне якіх можна чакаць у сферы функцыянавання тэрмінаў...» [4, с. 285].

На матэрыяле граматык, слоўнікаў і навуковых работ І. Казімірова і Ю. Чернобров [9] сістэматызуюць фармальныя і семантычныя відазмяненні тэрмінаў. У выніку распрацоўваецца мадэль гістарычнага пашпарта тэрміна, якая з'яўляецца абагульненнем звестак пра яго і папярэднім этапам укладання гістарычнага слоўніка лінгвістычных тэрмінаў.

Неабходнасць фарміравання гіпертэкставага тэзаўруса лінгвістыкі (гізаўруса метамавы лінгвістыкі) канстатуецца С. В. Лесниковым [14]. На падставе шырокага корпуса базавых першакрыніц вучоны вызначае асноўнае патрабаванне да слоўнікавага артыкула, які павінен змяшчаць поўную інфармацыю пра лінгвістычны тэрмін, яго паняццыйны сувязі з іншымі тэрмінамі і іх лексічна-семантычнымі варыянтамі. Акрэсліваецца кола тэрмінаў прыкладной лінгвістыкі і зоны слоўнікавага артыкула гізаўруса: вакабула, эквівалент, этымалогія, дэфініцыя, крыніца, кантэкст, гіперонім і халонім, гіпонім, асацыяцыя, карэлят, бібліяграфія, галіна лінгвістыкі.

Асобныя тэрмінаграфічныя даследаванні, якія па форме нагадваюць праекты слоўнікаў, з'яўляюцца постфактуальнымі (постпраектамі) і такім чынам набліжаюцца да т. зв. «аўтарэцэнзій». Найперш гэта датычыцца тых тэарэтычных работ, час публікацыі якіх супадае з публікацыяй адпаведных тэрмінаграфічных выданняў або з'яўляецца больш познім. У адрозненне ад тыповых узораў праектыўнай тэрмінаграфіі, «постпраекты» характарызуюцца значна большым узроўнем канкрэтызацыі тэрмінаграфічных звестак.

У прыватнасці, Л. В. Половой [20] прэзентуецца канцэпцыя слоўніка тэрмінаў функцыянальнай граматыкі. У якасці асновы тэрмінаграфічнага апісання прымаюцца наступныя прынцыпы: 1) у слоўнік павінны ўключацца адзінкі, якія

адпавядаюць прынятым азначэнням *тэрмін*, *тэрмінасістэма*; 2) у слоўніку максімальна поўна павінны адлюстроўвацца выпадкі адхілення ад узаемна-адназначнай адпаведнасці тэрміна і паняцця, якое ён абазначае; 3) лексікаграфічнае апісанне тэрміна павінна максімальна выразна адпавядаць параметрам абранага тыпу слоўніка. Важным прыцыпам укладання слоўніка, на думку вучонага, з'яўляецца комплекснасць, якая заключаецца ў наяўнасці ў слоўніка наступных прымет: тэматычная арыентацыя – вузкагаліновая; колькасць прадстаўленых моў – аднамоўны (па неабходнасці даецца пераклад з англійскай на рускую і паказваецца эквівалент тэрміна); спецыяльнае прызначэнне – паняццёвы; аб'ём – кароткі слоўнік; прыцып групыкі тэрмінаў – ідэаграфічны; наяўнасць тлумачэння тэрмінаў – тлумачальны.

Канцэпцыя гістарычнага слоўніка рускай лінгвістычнай тэрміналогіі распрацоўваецца *Е. А. Шерстянниковой* [27]. Яго задачамі з'яўляюцца: 1) адлюстраванне складу, а таксама асаблівасцей фарміравання і развіцця рускай лінгвістычнай тэрміналогіі другой паловы XVIII – першай трэці XIX ст.; 2) выяўленне сістэмнасці лінгвістычнай тэрміналогіі названага перыяду; 3) рэгістрацыя асноўных семантычных працэсаў унутры лінгвістычнай тэрміналогіі. Аўтар кваліфікуе свой слоўнік як тлумачальны і адзначае, што асноўная

яго частка ўключае апісанне каля 2000 лінгвістычных тэрмінаў, якія размеркаваны па наступных раздзелах: фанетыка, марфалогія, лексікалогія, сінтаксіс і агульналінгвістычныя тэрміны; унутры кожнага раздзела тэрміны аб'яднаны ў гнёзды па лексічнай (семантычнай) прымеце. Гнёзды тэрмінаў размяшчаюцца па алфавіце родавых тэрмінаў, што дазваляе вызначаць прыроду тэрміна, яго паходжанне, спосабы тэрмінаўтварэння і традыцыі ўжывання, перыяды развіцця і семантычныя асаблівасці.

Такім чынам, праектыўная тэрмінаграфія ў цэлым аформілася ў якасці самастойнага напрамку лінгвістычных даследаванняў. Тыпалагічна яна блізкая да так званай слоўнікавай крытыкі, прадстаўленай шэрагам навуковых публікацый, прысвечаных аналізу асобных тэрмінаграфічных выданняў і найчасцей прымеркаваных да выхаду новых слоўнікаў. Адзначаецца дастаткова шмат пазіцый, па якіх праектыўная тэрмінаграфія адрозніваецца ад праектыўнай лексікаграфіі. Пераважна гэта абумоўлена спецыфікай тэрмінаграфіі, якая з'яўляецца міждысцыплінарнай лінгвістычнай навукай, што інтэгруе дасягненні лексікаграфіі, тэрміназнаўства, пэўнай прадметнай галіны і ў фокусе кожнай з гэтых навук выяўляе сваю спецыфіку ў метадалагічным, тэрміназнаўчым і зместава-паняццёвым аспектах.

ЛІТАРАТУРА

1. *Важнік, С.* Праект беларуска-польскага сінтаксічнага слоўніка / С. Важнік // Acta Albaruthenica. – 2005. – № 5. – С. 268–277.
2. *Волошина, И. С.* Модель электронного переводного словаря-справочника естественнонаучных омонимичных терминов : дис. ... канд. филол. наук : 10.02.21 / И. С. Волошина ; Тюмен. гос. ун-т. – Тюмень, 2015. – 239 л.
3. *Гавинский, А. Н.* Теоретические основы выбора оптимальной структуры двуязычных отраслевых словарей как одного из средств упорядочения научно-технической терминологии: на материале англо-русских, русско-английских и англоязычных терминологических словарей : автореф. дис. ... канд. филол. наук : 10.02.04 / А. Н. Гавинский ; Киев. гос. пед. ин-т иностр. яз. – Киев, 1978. – 21 с.
4. *Данилина, Н. И.* Гнездовой словарь лингвистических терминов греко-латинского происхождения / Н. И. Данилина // Слово и словарь = Vocabulum et vocabularium : сб. науч. материалов / НАН Беларуси, Центр исслед. белорус. культ., языка и лит-ры, Ин-т языкознания им. Якуба Коласа ; редкол.: И. Л. Копылов (гл. ред.) [и др.]. – Минск : Четыре четверти, 2017. – С. 282–285.
5. *Дубічынскі, В. В.* Лексікаграфування тэрміналогічных паралелей / В. В. Дубічынскі // Тэрміналогічны вісник. – 2015. – № 3 (1). – С. 117–124.
6. *Загорулько, Ю. А.* Особенности разработки русско-английского тезауруса по компьютерной лингвистике / Ю. А. Загорулько, И. С. Кононенко // Слово и словарь = Vocabulum et vocabularium : сб. науч. тр. / редкол.: Л. В. Рычкова (гл. ред.), В. В. Дубичинский, Т. Ройтер [и др.]. – Гродно : ГрГУ, 2013. – С. 146–148.
7. *Ицкович, В. А.* О словаре новой лингвистической терминологии / В. А. Ицкович // Лингвистическая терминология и топонимика / АН СССР, Ин-т языкознания ; отв. ред. А. А. Реформатский. – М. : Наука, 1964. – С. 31–44.

REFERENCES

1. *Vazhnik, S.* Praekt belaruska-pol'skaga sintaksichnaga slouznika / S. Vazhnik // Acta Albaruthenica. – 2005. – № 5. – S. 268–277.
2. *Voloshina, I. S.* Model' elektronnoho perevodnogo slovaryaspravochnika estestvennonauchnyh omonimichnyh terminov : dis. ... kand. filol. nauk : 10.02.21 / I. S. Voloshina ; Tyumen. gos. un-t. – Tyumen', 2015. – 239 l.
3. *Gavinskij, A. N.* Teoreticheskie osnovy vybora optimal'noj struktury dvuyazychnyh otraslevykh slovarej kak odnogo iz sredstv uporyadocheniya nauchno-tekhnicheskoy terminologii: na materiale anglo-russkikh, russko-anglijskikh i angloyazychnyh terminologicheskikh slovarej : avtoref. dis. ... kand. filol. nauk : 10.02.04 / A. N. Gavinskij ; Kiev. gos. ped. in-t inostr. yaz. – Kiev, 1978. – 21 s.
4. *Danilina, N. I.* Gnezdovoj slovar' lingvisticheskikh terminov grekolatinskogo proiskhozhdeniya / N. I. Danilina // Slovo i slovar' = Vocabulum et vocabularium : sb. nauch. materialov / NAN Belarusi, Centr issled. belorus. kul't., yazyka i lit-ry, In-t yazykoznanija im. Yakuba Kolasa ; redkol.: I. L. Kopylov (gl. red.) [i dr.]. – Minsk : Chetyre chetverti, 2017. – S. 282–285.
5. *Dubichinskij, V. V.* Leksikografuvannya terminologichnih paralelej / V. V. Dubichinskij // Terminologichnij visnik. – 2015. – № 3 (1). – S. 117–124.
6. *Zagorul'ko, Yu. A.* Osobennosti razrabotki russko-anglijskogo tezaursa po komp'yuternoj lingvistike / Yu. A. Zagorul'ko, I. S. Kononenko // Slovo i slovar' = Vocabulum et vocabularium : sb. nauch. tr. / redkol.: L. V. Rychkova (gl. red.), V. V. Dubichinskij, T. Rojter [i dr.]. – Grodno : GrGU, 2013. – S. 146–148.
7. *Ickovich, V. A.* O slovare novoj lingvisticheskoy terminologii / V. A. Ickovich // Lingvisticheskaya terminologiya i toponomastika / AN SSSR, In-t yazykoznanija ; отв. red. A. A. Reformatskij. – M. : Nauka, 1964. – S. 31–44.

8. *Іващенко, В. Л.* Слов'янське термінознавство: проблематика й перспективи розвитку / В. Л. Іващенко // Словенська термінологія данас / уред.: П. Пипер, В. Јовановић. – Београд : Српска акад. наука и уметности, Ин-т за српски језик САНУ, 2017. – С. 15–28.
9. *Казимирова, І.* Історія мовознавчого терміна: лексикографічний аспект / І. Казимирова, Ю. Чернобров // ІХ Міжнародний конгрес українців. Мовознавство : зб. наук. ст. (до 100-річчя Національної академії наук України) / голов. ред. С. Пирожков, А. Загородній, Г. Скрипник ; НАН України, ІМФЕ ім. М. Т. Рильського. – Київ : Вид-во ІМФЕ, 2018. – С. 620–631.
10. *Козловская, Н. В.* Язык философа в зеркале словаря (лексикографическое описание авторской терминологии Н. Ф. Фёдорова) / Н. В. Козловская // Известия РАН. Серия литературы и языка. – 2018. – Т. 77. – № 5. – С. 22–30.
11. *Кудашев, І. С.* Проектирование переводческих словарей специальной лексики / І. С. Кудашев. – Хельсинки : Helsinki University Translation Studies, 2007. – 443 с.
12. *Кульпина, В. Г.* Оригинальный подход к терминологии как науке о создании терминологических словарей / В. Г. Кульпина, В. А. Татаринов // Славянское терминоведение. – 2009. – № 1. – С. 28–29. – Рец. на кн.: Кудашев, І. С. Проектирование переводческих словарей специальной лексики / І. С. Кудашев. – Хельсинки : Helsinki University Translation Studies, 2007. – 443 с.
13. *Лаздинь, Т. А.* Методы оптимизации отбора терминологических единиц и их представление в учебном французско-русском словаре : на материале предметной области «Права человека» : дис. ... канд. пед. наук : 13.00.02 / Т. А. Лаздинь ; С.-Петербург. гос. ун-т. – СПб., 2009. – 343 л.
14. *Лесников, С. В.* Базовые первоисточники гизауруса метаязыка лингвистики / С. В. Лесников // Лексикографические штудии : междунар. коллективная моногр. / под ред. Н. В. Пятаевой. – Рига : BVKI, 2020. – Вып. 4. – С. 40–90.
15. *Максимчук, Н. А.* О проблемах терминографирования опорных единиц общеобязательного научного знания / Н. А. Максимчук // Слово и словарь = Vocabulum et vocabularium / отв. ред. О. Н. Крылова, С. А. Мызников ; Ин-т лингвистических исследований РАН. – СПб. : Нестор-История, 2016. – Вып. 14. – С. 443–453.
16. *Милованова, І. В.* Особенности составления терминологических частотных словарей и их роль в изучении иностранного языка в неязыковом вузе / І. В. Милованова // Психолингвистика и лексикография : сб. науч. тр. / редкол.: І. А. Стернин, З. Д. Попова, О. Н. Чарыкова ; науч. ред. А. В. Рудакова. – Воронеж : Истоки, 2015. – Вып. 2. – С. 22–29.
17. *Михайловский, П.* Трёхязычный терминологический словарь для переводчиков – потребности и перспективы / П. Михайловский // Труды VIII Международной научной конференции «Прикладная лингвистика в науке и образовании. ALPAC REPORT – полвека после разгрома», г. Санкт-Петербург, 24–26 нояб. 2016 г. – СПб. : Книжный Дом, 2016. – С. 67–72.
18. *Моисеев, А. І.* Русская лингвистическая терминология первой половины XIX века : опыт словаря-хрестоматии (фрагмент) / А. І. Моисеев // Проблемы лексикографии : сб. ст. / под ред. А. С. Герда и В. Н. Сергеева. – СПб. : С.-Петерб. ун-т, 1997. – С. 142–152.
19. *Полуктова, А. Ю.* Теоретичні засади укладання навчального словника-мінімуму лінгвістичної термінології / А. Ю. Полуктова // Наукові праці : наук.-методичний журнал. – 2012. – Вип. 183. – Т. 195. – С. 76–80.
20. *Попова, Л. В.* Лингвистический термин: проблема качества : опыт составления «Комплексного словаря терминов функциональной грамматики» ; моногр. / Л. В. Попова. – 2-е изд., стер. – М. : Флинта, 2011. – 195 с.
8. *Ivashchenko, V. L.* Slovyans'ke terminoznavstvo: problematika j perspektivi rozvitku / V. L. Ivashchenko // Slovenska terminologija danas / ured.: P. Piper, V. Jovanoviћ. – Beograd : Srpska akad. nauka i umetnosti, In-t za srpski jezik SANU, 2017. – S. 15–28.
9. *Kazimirova, I.* Istorija movoznavchogo termina: leksikografichnij aspekt / I. Kazimirova, Yu. Chernobrov // IH Mizhnarodnij kongres ukrainiv. Movoznavstvo : zb. nauk. st. (do 100-richchya Nacional'noi akademii nauk Ukraini) / glav. red. S. Pirozhkov, A. Zagorodnij, G. Skripnik ; NAN Ukraini, IMFE im. M. T. Ril'skogo. – Kiiiv : Vid-vo IMFE, 2018. – S. 620–631.
10. *Kozlovskaya, N. V.* Yazyk filosofa v zerkale slovary (leksikograficheskoe opisaniye avtorskoj terminologii N. F. Fyodorova) / N. V. Kozlovskaya // Izvestiya RAN. Seriya literatury i yazyku. – 2018. – T. 77. – № 5. – S. 22–30.
11. *Kudashev, I. S.* Proektirovaniye perevodcheskih slovarej special'noj leksiki / I. S. Kudashev. – Hel'sinki : Helsinki University Translation Studies, 2007. – 443 s.
12. *Kul'pina, V. G.* Original'nyj podhod k terminografii kak nauke o sozdaniy terminologicheskikh slovarej / V. G. Kul'pina, V. A. Tatarinov // Slavyanskoye terminovedeniye. – 2009. – № 1. – S. 28–29. – Rec. na kn.: Kudashev, I. S. Proektirovaniye perevodcheskih slovarej special'noj leksiki / I. S. Kudashev. – Hel'sinki : Helsinki University Translation Studies, 2007. – 443 s.
13. *Lazdin', T. A.* Metody optimizacii otbora terminologicheskikh edinic i ih predstavleniye v uchebnom francuzsko-russkom slovare : na materiale predmetnoj oblasti «Prava cheloveka» : dis. ... kand. ped. nauk : 13.00.02 / T. A. Lazdin' ; S.-Peterb. gos. un-t. – SPb., 2009. – 343 l.
14. *Lesnikov, S. V.* Bazovyye pervoistochniki gizaurusa metayazyka lingvistiki / S. V. Lesnikov // Leksikograficheskie shtudii : mezhdunar. kolektivnaya monogr. / pod red. N. V. Pyataevoy. – Riga : BVKI, 2020. – Vyp. 4. – S. 40–90.
15. *Maksimchuk, N. A.* O problemah terminografirovaniya opornykh edinic obshcheobyazatel'nogo nauchnogo znaniya / N. A. Maksimchuk // Slovo i slovar' = Vocabulum et vocabularium / отв. ред. О. Н. Крылова, С. А. Мызников ; Ин-т лингвистических исследований РАН. – СПб. : Nestor-Istoriya, 2016. – Vyp. 14. – S. 443–453.
16. *Milovanova, I. V.* Osobennosti sostavleniya terminologicheskikh chastotnykh slovarej i ih rol' v izuchenii inostrannogo yazyka v neyazykovom vuze / I. V. Milovanova // Psiholingvistika i leksikografiya : sb. nauch. tr. / redkol.: I. A. Sternin, Z. D. Popova, O. N. Charykova ; nauch. red. A. V. Rudakova. – Voronezh : Istoki, 2015. – Vyp. 2. – S. 22–29.
17. *Mihajlovskij, P.* Tryoh'yazychnyj terminologicheskij slovar' dlya perevodchikov – potrebnosti i perspektivy / P. Mihajlovskij // Trudy VIII Mezhdunarodnoj nauchnoj konferencii «Priladnaya lingvistika v nauke i obrazovanii. ALPAC REPORT – polveka posle razgroma», g. Sankt-Peterburg, 24–26 noyab. 2016 g. – SPb. : Knizhnyj Dom, 2016. – S. 67–72.
18. *Moiseev, A. I.* Russkaya lingvisticheskaya terminologiya pervoy poloviny XIX veka : opyt slovary-hrestomatii (fragment) / A. I. Moiseev // Problemy leksikografii : sb. st. / pod red. A. S. Gerda i V. N. Sergeeva. – SPb. : S.-Peterb. un-t, 1997. – S. 142–152.
19. *Poluektova, A. Yu.* Teoretichni zasadi ukkladannya navchal'nogo slovnika-minimumu lingvistichnoi terminologii / A. Yu. Poluektova // Naukovi praci : nauk.-metodichnij zhurnal. – 2012. – Vip. 183. – T. 195. – S. 76–80.
20. *Popova, L. V.* Lingvisticheskij termin: problema kachestva : opyt sostavleniya «Kompleksnogo slovary terminov funktsional'noj grammatiki» ; monogr. / L. V. Popova. – 2-e izd., ster. – M. : Flinta, 2011. – 195 s.

21. Савчиц, А. С. Методика составления учебного двуязычного словаря-гlossария лингводидактических терминов : дис. ... канд. пед. наук : 13.00.02 / А. С. Савчиц ; Моск. гос. лингвист. ун-т. – М., 2015. – 326 л.
22. Сидоренко, А. В. Проект «Словаря советского детства» / А. В. Сидоренко // *Lingua mobilis*. – 2014. – № 4 (50). – С. 54–57.
23. Словарь грамматических терминов / Н. И. Букатевиц [и др.] // *Очерки по сравнительной грамматике восточнославянских языков* / Н. И. Букатевиц [и др.] ; редкол.: Н. И. Букатевиц, И. Е. Грицютенко, С. А. Савицкая. – Одесса : Одес. гос. ун-т, 1958. – С. 377–386.
24. Сучасна лінгвотермінографія і принципи створення нового словника-довідника української лінгвістичної термінології / В. Я. Жалай, Н. М. Биховець, Т. Г. Линник [та ін.] // *Лінгвістика XXI століття: нові дослідження і перспективи* / НАН України, Центр наукових досліджень і викладання іноземних мов. – К. : Логос, 2011. – С. 3–27.
25. Укладання термінологічних словників: концептуальність реєстрових слів-термінів, дискурс словникової статті та напрямки майбутніх досліджень / І. О. Голубовська [та ін.] // *Лінгвістика XXI століття: нові дослідження і перспективи* / НАН України, Центр наукових досліджень і викладання іноземних мов. – К. : Логос, 2012. – С. 3–20.
26. Хохлова, Е. Л. Содержание терминологического поля в многоязычной терминологии : применительно к исторической терминологии в английском, французском, немецком и русском языках : дис. ... канд. филол. наук : 10.02.21 / Е. Л. Хохлова ; Моск. гос. лингвистический ун-т. – М., 2005. – 236 л.
27. Шерстянникова, Е. А. О микро- и макроструктуре «Исторического словаря русской лингвистической терминологии» / Е. А. Шерстянникова // *Слово и словарь = Vocabulum et vocabularium* : сб. науч. ст. / Нац. акад. наук Беларуси, Центр исслед. белорус. культуры, языка и лит., Ин-т языкознания имени Якуба Коласа ; редкол.: И. Л. Копылов (гл. ред.) [и др.]. – Минск : Беларус. навука, 2019. – С. 333–336.
28. Щербин, В. К. Достижения и перспективы развития восточнославянской толковой лингвистической терминологии / В. К. Щербин // *Вісник Термінологічної комісії при МКС*. – 2017. – С. 43–58.
29. Podletsky, M. Projekt elektronicznego słownika polskich związków frazeologicznych pozbawionych segmentów leksykalnych / M. Podletsky // *Поволжский педагогический вестник*. – 2021. – Т. 9. – № 4 (33). – С. 170–171.
30. Slovník slovanské lingvistické terminologie = Словарь славянской лингвистической терминологии = Dictionary of Slavonic Linguistic Terminology / věd. red. A. Jedlička. – Praha : Akademia, 1977–1979. – Т. 1–2.
21. Savchic, A. S. Metodika sostavleniya uchebnogo dvuyazychnogo slovaryya-glossariya lingvodidakticheskikh terminov : dis. ... kand. ped. nauk : 13.00.02 / A. S. Savchic ; Mosk. gos. lingvist. un-t. – M., 2015. – 326 l.
22. Sidorenko, A. V. Proekt «Slovaryya sovetskogo detstva» / A. V. Sidorenko // *Lingua mobilis*. – 2014. – № 4 (50). – S. 54–57.
23. Slovar' grammaticheskikh terminov / N. I. Bukatevich [i dr.] // *Ocherki po sravnitel'noj grammatike vostochnoslavjanskikh yazykov* / N. I. Bukatevich [i dr.] ; redkol.: N. I. Bukatevich, I. E. Grycyutenko, S. A. Savickaya. – Odessa : Odes. gos. un-t, 1958. – S. 377–386.
24. Suchasna lingvoterminografiya i principii stvorenniya novogo slovnika-dovidnika ukrains'koï lingvistichnoï terminologii / V. Ya. Zhalaj, N. M. Bihovec', T. G. Linnik [ta in.] // *Lingvistika XXI stolittya: novi doslidzhennya i perspektivi* / NAN Ukraini, Centr naukovih doslidzhen' i vikladannya inozemnih mov. – K. : Logos, 2011. – S. 3–27.
25. Ukladannya terminologichnih slovnikov: konceptual'nist' reestrovih sliv-terminiv, diskurs slovnikovoï statti ta napryamki majbutnih doslidzhen' / I. O. Golubovs'ka [ta in.] // *Lingvistika XXI stolittya: novi doslidzhennya i perspektivi* / NAN Ukraini, Centr naukovih doslidzhen' i vikladannya inozemnih mov. – K. : Logos, 2012. – S. 3–20.
26. Hohlova, E. L. Soderzhanie terminologicheskogo polya v mnogoyazychnoj terminografii : primenitel'no k istoricheskoy terminologii v anglijskom, francuzskom, nemeckom i ruskom yazykah : dis. ... kand. filol. nauk : 10.02.21 / E. L. Hohlova ; Mosk. gos. lingvisticheskij un-t. – M., 2005. – 236 l.
27. Sherstyannikova, E. A. O mikro- i makrostrukture «Istoricheskogo slovaryya ruskoj lingvisticheskoy terminologii» / E. A. Sherstyannikova // *Slovo i slovar' = Vocabulum et vocabularium* : sb. nauch. st. / Nac. akad. nauk Belarusi, Centr issled. belorus. kul'tury, yazyka i lit., In-t yazykoznaniya imeni Yakuba Kolasa ; redkol.: I. L. Kopylov (gl. red.) [i dr.]. – Minsk : Belarus. navuka, 2019. – S. 333–336.
28. Shcherbin, V. K. Dostizheniya i perspektivy razvitiya vostochnoslavjanskoj tolkovoj lingvisticheskoy terminografii / V. K. Shcherbin // *Visnik Terminologichnoï komisii pri MKS*. – 2017. – S. 43–58.
29. Podletsky, M. Projekt elektronicznego słownika polskich związków frazeologicznych pozbawionych segmentów leksykalnych / M. Podletsky // *Povolzhskij pedagogicheskij vesnik*. – 2021. – T. 9. – № 4 (33). – S. 170–171.
30. Slovník slovanské lingvistické terminologie = Slovar' slavyanskoj lingvisticheskoy terminologii = Dictionary of Slavonic Linguistic Terminology / věd. red. A. Jedlička. – Praha : Akademia, 1977–1979. – T. 1–2.